

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ІРПІНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»**

Циклова комісія маркетингу, торгівлі та харчових технологій

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора
з навчальної роботи:

Вікторія СОВА
«*18*» *08* 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Безпека життєдіяльності, охорона праці та екологія»

	(назва навчальної дисципліни)
галузь знань	18 Виробництво та технології (шифр і назва галузі знань)
освітньо-професійна програма	Харчові технології
спеціальність	181 Харчові технології
відділення	Підприємництва (назва відділення)

Робоча програма «Безпека життєдіяльності, охорона праці та екологія»
(назва навчальної дисципліни)

для студентів
за галуззю знань 18 Виробництво та технології

спеціальністю 181 Харчові технології

освітньо-професійна
програма Харчові технології

«16» серпня 2024 року, - 18 с.

Розробник: Оксана ПОГОРІЛА, викладач вищої кваліфікаційної категорії

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії маркетингу, торгівлі та харчових технологій

Протокол від «16» серпня 2024 року № 1

Голова циклової комісії маркетингу, торгівлі та харчових технологій

 Н. Дубас

Схвалено методичною радою коледжу.
Протокол від «16» серпня 2024 року № 1

Голова Д. Костюк

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-професійна програма, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма здобуття освіти
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: 18 Виробництво та технології	Обов'язкова
Розділів – 3	Спеціальність: 181 Харчові технології Освітньо-професійна програма: Харчові технології	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 150		2-й
	Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: аудиторних – 4 самостійної роботи – 5	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр
3-й		
Лекції:		
34 год.		
Практичні, семінарські:		
34 год.		
Лабораторні:		
0 год.		
Самостійна робота:		
82 год.		
Вид контролю:		
Підсумкова контрольна робота		

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми здобуття освіти – 68/82

2. Мета навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є сформувати уявлення про загальні закономірності виникнення і розвитку небезпек, їхні властивості, вплив на життя і здоров'я людини, а також про способи попередження і ліквідації небезпек та знань щодо оптимального існування людини в екологічно безпечному навколишньому середовищі, розуміння механізмів взаємодії людини і довкілля, аналізу першочергових вимог для збереження генофонду людської популяції. Надані знання, уміння, здатності потрібні для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах (об'єктах господарської, економічної та науково-освітньої діяльності), формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

Перелік компетентностей студентів, що формуються в результаті засвоєння дисципліни:

Загальних компетентностей (ЗК):

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальних компетентностей (ФК):

СК2. Здатність контролювати режими технологічних процесів виробництва харчової продукції.

СК9. Здатність організувати безпечну роботу виробничої дільниці (підрозділу) з урахуванням вимог законодавства з охорони праці.

СК10. Здатність забезпечувати екологічну безпеку під час виробництва харчової та суміжної продукції.

3. Передумови вивчення дисципліни

Предмет «Природничі науки» («Технології», «Людина», «Земля»)

4. Очікувані результати навчання

Програмні результати навчання (РН):

РН1. Виконувати технологічні процеси виробництва харчової продукції із застосуванням сучасного технологічного устаткування.

РН4. Контролювати технологічні процеси харчових і суміжних виробництв.

РН12. Організовувати роботу окремих виробничих дільниць (підрозділів) харчових підприємств і координувати їх діяльність.

РН15. Організовувати безпечні умови праці під час виробничої діяльності.

РН16. Забезпечувати процес виробництва харчової та суміжної продукції з дотриманням вимог екологічної безпеки.

РН17. Спілкуватися та укладати ділову документацію державною та іноземною мовами, зокрема з професійних питань.

5. Критерії оцінювання

Критерії оцінювання знань студентів наведено в додатку до робочої програми навчальної дисципліни.

6. Засоби оцінювання

Контрольні заходи включають поточний, тематичний та підсумковий контроль знань студента. Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських (практичних) занять та у процесі здійснення самостійної роботи у таких формах: експрес-опитування, тести, задачі, реферати, розрахункові роботи, студентські презентації, робота в Інтернет тощо.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

7. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності

Тема 1.1. Основні поняття та визначення безпеки життєдіяльності людини

Мета і завдання навчальної дисципліни. Основні поняття та визначення безпеки життєдіяльності людини. Проблеми БЖД людини і всього суспільства. Поняття безпека. Система «людина-життєве середовище». Поняття небезпеки.

Тема 1.2. Нормативно-правове регулювання безпеки життєдіяльності людини

Законодавча база БЖД. Обов'язкові медичні огляди. Відповідальність за порушення законодавства. Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки.

Тема 1.3. Захист людини від впливу шкідливих, небезпечних та вражаючих факторів техногенного характеру

Небезпека техногенного характеру. Промислові аварії, катастрофи та їх наслідки. Пожежі та вибухи. Захист людини в повітряному транспорті, залізничному, морському та автотранспорті.

Тема 1.4. Захист людини від несприятливих факторів соціально-політичного характеру

Закономірності виникнення соціально-політичних небезпек. Джерела конфлікту. Соціально-небезпечні вірусні інфекції людини (соціальні хвороби), епідемії. Соціальні небезпеки: бродяжництво, проституція, вандалізм та натовп, суїцид, алкоголізм, тютюнопаління, наркоманія. Ситуації кримінального характеру.

Тема 1.5. Захист людини від впливу негативних факторів середовища повсякденної діяльності

Концептуальні основи державної безпеки. Загальні аспекти управління безпекою життєдіяльності. Апарат управління безпекою життєдіяльності. Захист людини від впливу

негативних факторів середовища повсякденної діяльності. Нагляд і контроль у галузі безпеки життєдіяльності.

Розділ 2. Основи екології

Тема 2.1. Екологія як наука про довкілля

Предмет екології, її місце в системі біологічних наук. Структура та зміст сучасної екології, зв'язок з іншими дисциплінами. Основні методи екології. Системний підхід в екології. Завдання екології. Короткі відомості з історії формування науки.

Тема 2.2. Біосфера і перетворювальна діяльність людини

Загальні відомості про біосферу. Організм та середовище. Взаємодія між організмом та середовищем. Загальна характеристика біосфери. Атмосфера та випромінювання. Склад біосфери. Підсфери та надсфери, їх характеристика. Основи функціонування біосфери. Особливості еволюції.

Тема 2.3. Поняття про екосистему

Продуктування в екосистемі. Редуценти в екосистемі. Забруднення та забруднювачі, їх класифікація. Реєстрація та контроль забруднення. Методи визначення якості та обсягу забруднень. Контроль шумових, вібраційних та електромагнітних забруднень. Методи та способи очищення викидів в атмосферу. Методи та способи очищення стічних вод.

Тема 2.4. Організація раціонального природокористування та охорони природного середовища

Роль ґрунтів у коло обігу речовин та житті людини. Сучасний стан ґрунтового покриву Землі. Причини втрат і забруднення ґрунтів. Охорона і раціональне використання ґрунтів. Ресурси надр, шляхи їх раціонального використання. Лісові ресурси. Ресурси тваринного світу.

Тема 2.5. Світовий досвід і міжнародне співробітництво у сфері охорони природного середовища

Основні аспекти охорони навколишнього природного середовища. Стратегія вирішення екологічних проблем. Система контролю природокористуванням. Червона і Зелена книги України: збереження біорізноманіття – шлях до оптимізації соціоекосистем! Екологічна ситуація в Україні. Головні причини, джерела та наслідки розвитку екологічної кризи в Україні. Демографічна ситуація в Україні.

Розділ 3. Основи охорони праці

Тема 3.1. Вступ. Загальні питання охорони праці

Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном. Основні розділи дисципліни «Основи охорони праці». Суб'єкти і об'єкти охорони праці. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників.

Тема 3.2. Правові основи охорони праці. Державне управління охороною праці. Організація охорони праці на підприємстві

Конституційні засади охорони праці в Україні. Законодавство України про охорону праці. Закон України «Про охорону праці». Охорона праці жінок, неповнолітніх, інвалідів. Обов'язки працівників щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці. Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці. Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки. Система державного управління охороною праці в Україні. Компетенція та повноваження органів державного управління охороною праці. Національна рада з питань безпечної життєдіяльності населення.

Тема 3.3. Навчання з питань охорони праці

Принципи організації та види навчання з питань охорони праці. Вивчення основ охорони праці у навчальних закладах і під час професійного навчання. Навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників під час прийняття на роботу і в процесі роботи.

Спеціальне навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників, які виконують роботи підвищеної небезпеки. Навчання з питань охорони праці посадових осіб.

Тема 3.4. Профілактика травматизму та професійних захворювань

Виробничі травми, професійні захворювання, нещасні випадки виробничого характеру. Інциденти та невідповідності. Мета та завдання профілактики нещасних випадків професійних захворювань і отруєнь на виробництві.

Тема 3.5. Основи фізіології та гігієни праці

Основи фізіології праці. Роль центральної нервової системи в трудовій діяльності людини. Втома. Гігієна праці, її значення. Чинники, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці. Повітря робочої зони. Робоча зона та повітря робочої зони. Освітлення виробничих приміщень. Вібрація. Джерела, особливості і класифікація електромагнітних випромінювань та електричних і магнітних полів. Прилади та методи контролю. Захист від електромагнітних випромінювань і полів.

Тема 3.6. Основи виробничої безпеки. Електробезпека

Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів. Безпека під час експлуатації систем під тиском і криогенної техніки. Безпека під час вантажно-розвантажувальних робіт. Електробезпека. Дія електричного струму на організм людини. Електричні травми.

Тема 3.7. Пожежна безпека

Основи пожежної безпеки. Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту. Пожежна сигналізація. Засоби пожежогасіння. Дії персоналу при виникненні пожежі. Забезпечення та контроль стану пожежної безпеки на виробничих об'єктах. Вивчення питань пожежної безпеки працівникам.

8. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	усього	у тому числі				
л		сем	п	лаб	с.р.	
Розділ 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності						
Тема 1.1. Основні поняття та визначення безпеки життєдіяльності людини	9	2	2			5
Тема 1.2. Нормативно-правове регулювання безпеки життєдіяльності людини	8	2				6
Тема 1.3. Захист людини від впливу шкідливих, небезпечних та уражаючих факторів техногенного характеру	9	2	2			5
Тема 1.4. Захист людини від несприятливих факторів соціально-політичного характеру	10	2	2			6
Тема 1.5. Захист людини від впливу негативних факторів середовища повсякденної діяльності	9	2		2		5
Разом за розділом 1	45	10	6	2		27
Розділ 2. Основи екології						
Тема 2.1. Екологія як наука про довкілля	9	2	2			5
Тема 2.2. Біосфера і перетворювальна діяльність людини	9	2		2		5
Тема 2.3. Поняття про екосистему	9	2	2			5
Тема 2.4. Організація раціонального природокористування та охорони природного середовища	9	2		2		5
Тема 2.5. Світовий досвід і міжнародне	9	2	2			5

співробітництво у сфері охорони природного середовища						
Разом за розділом 2	45	10	6	4		25
Розділ 3. Загальні питання охорони праці						
Тема 3.1. Вступ. Загальні питання охорони праці	9	2		2		5
Тема 3.2. Правові основи охорони праці. Державне управління охороною праці. Організація охорони праці на підприємстві	9	2	2			5
Тема 3.3. Навчання з питань охорони праці	8	2		2		4
Тема 3.4. Профілактика травматизму та професійних захворювань	9	2		2		5
Тема 3.5. Основи фізіології і гігієни праці	8	2	2			4
Тема 3.6. Основи виробничої безпеки. Електробезпека	8	2	2			4
Тема 3.7. Пожежна безпека	7	2		2		3
Разом за розділом 3	58	14	6	8		30
Підсумкова контрольна робота	2			2		
Усього годин	150	34	18	16		82

9. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми та зміст семінарських занять	Кількість год
1.	Тема 1.1. Основні поняття та визначення безпеки життєдіяльності людини 1. Поняття безпека. 2. Система «людина-життєве середовище». 3. Поняття небезпеки.	2
2.	Тема 1.2.-1.3. Захист людини від впливу шкідливих, небезпечних та вражаючих факторів техногенного характеру 1. З-н України «Про систему громадського здоров'я». 2. З-н України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування». 3. Обов'язкові медичні огляди. 4. Відповідальність за порушення законодавства. 5. Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки. 6. Захист людини в повітряному транспорті. 7. Захист людини в залізничному транспорті. 8. Захист людини в морському транспорті. 9. Захист людини в автотранспорті.	2
3.	Тема 1.4. Захист людини від несприятливих факторів соціально-політичного характеру 1. Соціальні небезпеки: бродяжництво, проституція, вандалізм та натовп, суїцид, алкоголізм, тютюнопаління, наркоманія. 2. Ситуації кримінального характеру.	2
4.	Тема 2.1. Екологія як наука про довкілля 1. Основні методи екології. 2. Системний підхід в екології. 3. Короткі відомості з історії формування науки.	2

5.	Тема 2.3. Поняття про екосистему 1. Методи визначення якості та обсягу забруднень. 2. Контроль шумових, вібраційних та електромагнітних забруднень. 3. Методи та способи очищення викидів в атмосферу. 4. Методи та способи очищення стічних вод.	2
6.	Тема 2.5. Світовий досвід і міжнародне співробітництво у сфері охорони природного середовища 1. Концептуальні основи державної безпеки. 2. Загальні аспекти управління безпекою життєдіяльності. Апарат управління безпекою життєдіяльності. 3. Захист людини від впливу негативних факторів середовища повсякденної діяльності. 4. Нагляд і контроль у галузі безпеки життєдіяльності.	2
7.	Тема 3.2. Правові основи охорони праці, державний нагляд за охороною праці. Організація охорони праці на підприємстві 1. Атестація робочих місць за умовами праці. 2. Організація робіт та порядок проведення атестації робочих місць. 3. Інструктажі з питань охорони праці	2
8.	Тема 3.5. Основи фізіології та гігієни праці 1. Гігієна праці, її значення. 2. Чинники, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці. Повітря робочої зони. Робоча зона та повітря робочої зони. Освітлення виробничих приміщень. Вібрація. Джерела, особливості і класифікація електромагнітних випромінювань та електричних і магнітних полів.	2
9.	Тема 3.6. Основи виробничої безпеки. Електробезпека 1. Безпека під час експлуатації систем під тиском і криогенної техніки. 2. Безпека під час вантажно-розвантажувальних робіт. 3. Електробезпека. Дія електричного струму на організм людини. 4. Електричні травми.	2
	Разом	18

10. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми та зміст практичних занять	Кількість годин
1.	Тема 1.5. Захист людини від впливу негативних факторів середовища повсякденної діяльності 1. Апарат управління безпекою життєдіяльності. 2. Захист людини від впливу негативних факторів середовища повсякденної діяльності. 3. Нагляд і контроль у галузі безпеки життєдіяльності.	2
2.	Тема 2.2. Біосфера і перетворювальна діяльність людини 1. Атмосфера та випромінювання. 2. Склад біосфери. Підсфери та надсфери, їх характеристика. 3. Основи функціонування біосфери. 4. Особливості еволюції.	2
3.	Тема 2.4. Організація раціонального природокористування та охорони природного середовища 1. Охорона і раціональне використання ґрунтів. 2. Ресурси надр, шляхи їх раціонального використання. 3. Лісові ресурси. 4. Ресурси тваринного світу.	2
4.	Тема 3.1. Вступ. Загальні питання охорони праці	

	1. Суб'єкти і об'єкти охорони праці. 2. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці. 3. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників.	2
5.	Тема 3.3. Навчання з питань охорони праці 1. Принципи організації та види навчання з питань охорони праці. 2. Вивчення основ охорони праці у навчальних закладах і під час професійного навчання. 3. Навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників під час прийняття на роботу і в процесі роботи. 4. Спеціальне навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників, які виконують роботи підвищеної небезпеки.	2
6.	Тема 3.4. Профілактика травматизму та професійних захворювань 1. Мета та завдання профілактики нещасних випадків професійних захворювань і отруєнь на виробництві. 2. Аналіз травматизму та професійних захворювань в харчовій діяльності.	2
7.	Тема 3.7. Пожежна безпека 1. Основи пожежної безпеки. Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту. 2. Пожежна сигналізація. Засоби пожежогасіння. 3. Дії персоналу при виникненні пожежі. Забезпечення та контроль стану пожежної безпеки на виробничих об'єктах.	2
8.	Підсумкова контрольна робота	2
	Разом	16

11. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми та лабораторних занять	Кількість годин
1	Не передбачено навчальним планом	

12. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми та зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Тема 1.1. Основні поняття та визначення безпеки життєдіяльності людини 1. Мета і завдання навчальної дисципліни. 2. Основні поняття та визначення безпеки життєдіяльності людини. 3. Проблеми БЖД людини і всього суспільства. 4. Поняття безпеки.	5
2.	Тема 1.2. Нормативно-правове регулювання безпеки життєдіяльності людини 1. Законодавча база БЖД: 3-н України «Про охорону навколишнього середовища», 3-н України «Про дорожній рух», 3-н України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», 3-н України «Про охорону праці». 2. Законодавство з надзвичайних ситуацій. 3-н України «Про систему громадського здоров'я». 3. 3-н України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування». 4. Обов'язкові медичні огляди. 5. Відповідальність за порушення законодавства. 6. Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП).	6

3.	<p>Тема 1.3. Захист людини від впливу шкідливих, небезпечних та вражаючих факторів техногенного характеру</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Небезпека техногенного характеру. 2. Промислові аварії, катастрофи та їх наслідки. 3. Пожежі та вибухи. 4. Захист людини в повітряному транспорті, залізничному, морському та автотранспорті. 	5
4.	<p>Тема 1.4. Захист людини від несприятливих факторів соціально-політичного характеру</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закономірності виникнення соціально-політичних небезпек. 2. Джерела конфлікту. 3. Соціально-небезпечні вірусні інфекції людини (соціальні хвороби), епідемії. 4. Соціальні небезпеки: бродяжництво, проституція, вандалізм та натовп, суїцид, алкоголізм, тютюнопаління, наркоманія. 5. Ситуації кримінального характеру. 	6
5.	<p>Тема 1.5. Захист людини від впливу негативних факторів середовища повсякденної діяльності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Концептуальні основи державної безпеки. 2. Загальні аспекти управління безпекою життєдіяльності. Апарат управління безпекою життєдіяльності. 3. Захист людини від впливу негативних факторів середовища повсякденної діяльності. 4. Нагляд і контроль у галузі безпеки життєдіяльності. 	5
6.	<p>Тема 2.1. Екологія як наука про довкілля</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет екології, її місце в системі біологічних наук. 2. Структура та зміст сучасної екології, зв'язок з іншими дисциплінами. 3. Основні методи екології. 4. Системний підхід в екології. 5. Завдання екології. 6. Короткі відомості з історії формування науки. 	5
7.	<p>Тема 2.2. Біосфера і перетворювальна діяльність людини</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні відомості про біосферу. 2. Організм та середовище. 3. Взаємодія між організмом та середовищем. 4. Загальна характеристика біосфери. 5. Атмосфера та випромінювання. 6. Склад біосфери. Підсфери та надсфери, їх характеристика. 7. Основи функціонування біосфери. 8. Особливості еволюції. 	5
8.	<p>Тема 2.3. Поняття про екосистему</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Продукування в екосистемі. 2. Редуценти в екосистемі. 3. Забруднення та забруднювачі, їх класифікація. 4. Реєстрація та контроль забруднення. 5. Методи визначення якості та обсягу забруднень. 6. Контроль шумових, вібраційних та електромагнітних забруднень. 7. Методи та способи очищення викидів в атмосферу. 8. Методи та способи очищення стічних вод. 	5
9.	<p>Тема 2.4. Організація раціонального природокористування та охорони природного середовища</p>	

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Роль ґрунтів у коло обігу речовин та житті людини. 2. Сучасний стан ґрунтового покриву Землі. 3. Причини втрат і забруднення ґрунтів. 4. Охорона і раціональне використання ґрунтів. 5. Ресурси надр, шляхи їх раціонального використання. 6. Лісові ресурси. Ресурси тваринного світу. 	5
10.	<p>Тема 2.5. Світовий досвід і міжнародне співробітництво у сфері охорони природного середовища</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні аспекти охорони навколишнього природного середовища. 2. Стратегія вирішення екологічних проблем. 3. Система контролю природокористуванням. 4. Червона і Зелена книги України: збереження біорізноманіття – шлях до оптимізації соціоекосистем. 5. Екологічна ситуація в Україні. 6. Головні причини, джерела та наслідки розвитку екологічної кризи в Україні. 7. Демографічна ситуація в Україні. 	5
11.	<p>Тема 3.1. Вступ. Загальні питання охорони праці</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном. 2. Основні розділи дисципліни «Основи охорони праці». 3. Суб'єкти і об'єкти охорони праці. 4. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці. 5. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників. 	5
12.	<p>Тема 3.2. Правові основи охорони праці. Державне управління охороною праці. Організація охорони праці на підприємстві</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Конституційні засади охорони праці в Україні. Законодавство України про охорону праці. 2. Закон України «Про охорону праці». Охорона праці жінок, неповнолітніх, інвалідів. 3. Обов'язки працівників щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці. Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій. 4. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці. 5. Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки. Структура НПАОП. Реєстр НПАОП. 6. Система державного управління охороною праці в Україні. 7. Компетенція та повноваження органів державного управління охороною праці. Національна рада з питань безпечної життєдіяльності населення. 8. Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в організації. Служба охорони праці підприємства. Основні завдання, функції служби працівників служби охорони праці. 	5
13.	<p>Тема 3.3. Навчання з питань охорони праці</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Принципи організації та види навчання з питань охорони праці. 2. Вивчення основ охорони праці у навчальних закладах і під час професійного навчання. 3. Навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників під час прийняття на роботу і в процесі роботи. 4. Спеціальне навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників, які виконують роботи підвищеної небезпеки. 5. Навчання з питань охорони праці посадових осіб. 	4

14.	Тема 3.4. Профілактика травматизму та професійних захворювань 1. Інциденти та невідповідності. 2. Мета та завдання профілактики нещасних випадків професійних захворювань і отруєнь на виробництві 3. Основні заходи по запобіганню травматизму та професійним захворюванням.	5
15.	Тема 3.5. Основи фізіології та гігієни праці 1. Мікроклімат робочої зони. Нормування та контроль параметрів мікроклімату. Заходи та засоби нормалізації параметрів мікроклімату. Основні світлотехнічні визначення. Загальний підхід до проектування систем освітлення. 2. Джерела, класифікація і характеристики вібрації. Гігієнічне нормування вібрацій. Методи контролю параметрів вібрацій. Параметри звукового поля: звуковий тиск, інтенсивність, частота, коливальна швидкість. Звукова потужність джерела звуку. 3. Класифікація шумів за походженням, за характером, спектром та часовими характеристиками. Нормування шумів. 4. Інфразвук та ультразвук. Джерела та параметри інфразвукових та ультразвукових коливань. Нормування та контроль рівнів, основні методи та засоби захисту від ультразвуку та інфразвуку. 5. Джерела, особливості і класифікація електромагнітних випромінювань та електричних і магнітних кіл.	4
16.	Тема 3.6. Основи виробничої безпеки. Електробезпека 1. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом. 2. Умови ураження людини електричним струмом. 3. Ураження електричним струмом при дотику або наближенні до струмоведучих частин і при дотику до неструмоведучих металевих елементів електроустановок, які опинились під напругою. 4. Напруга кроку та дотику. Безпечна експлуатація електроустановок: електрозахисні засоби і заходи. 5. Надання першої допомоги при ураженні електричним струмом.	4
17.	Тема 3.7. Основи пожежної безпеки 1. Показники вибухопожежонебезпечних властивостей матеріалів і речовин. Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю. Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту. 2. Дії персоналу при виникненні пожежі. 3. Забезпечення та контроль стану пожежної безпеки на виробничих об'єктах. 4. Вивчення питань пожежної безпеки працівниками.	3
	Разом	82

13. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом.

14. Інструменти, обладнання, програмне забезпечення

При викладанні дисципліни «Безпека життєдіяльності, охорона праці та екологія» використовуються мультимедійні презентації в PowerPoint, мультимедійний проектор та екран. Навчально-методичне забезпечення з навчальної дисципліни, розміщене у навчально-інформаційному середовищі Moodle.

15. Заняття, що підлягають оцінювання

Розділ 1				Тематична 1	Розділ 2					Тематична 2	Розділ 3							Тематична 3	Підсумкова к.р.	І семестр
Т 1.1	Т 1.2- 1.3	Т 1.4	Т 1.5		Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3	Т 2.4	Т 2.5		Т 3.1	Т 3.2	Т 3.3	Т 3.4	Т 3.5	Т 3.6	Т 3.7			
СЗ № 1	СЗ №2	СЗ № 3	ПЗ № 1		СЗ №4	ПЗ №2	СЗ №5	ПЗ №3	СЗ №6		ПЗ № 4	СЗ № 7	ПЗ № 5	ПЗ № 6	СЗ №8	СЗ №9	ПЗ №7			
Максимальна оцінка-12 балів																				
Мінімальна оцінка-1 бал																				

16. Рекомендовані джерела інформації

ОСНОВНА

Законодавчі і нормативні акти

1. Кодекс цивільного захисту України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>
2. Закон України «Про охорону навколишнього середовища». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
3. Закон України «Про дорожній рух». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12#Text>
4. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
5. Закон України «Про охорону праці». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>
6. Закон України «Про систему громадського здоров'я». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2573-20#n840>
7. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39/95-%D0%B2%D1%80#Text>
8. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>

Підручники (навчальні посібники)

1. Безпека життєдіяльності / Піскунова Л.Е., Прилипко В.А., Зубок Т.О. Підручник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2013. – 456 с. Зеркалов Д.В. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. / – К.: Основа, 2016. 267 с.
2. Жидецький В.Ц. - 5-те вид., доповн. Основи охорони праці. Підручник — К.: Знання, 2014. – 336 с.
3. Екологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / Г. Т. Васюкова, О. І. Ярошева. – К.: Кондор, 2020. – 523 с.
4. Запорожець О.І, Халмуратов Б.Д. та ін. Безпека життєдіяльності / . – К.: ЦУЛ, 2013. – 448 с.
5. Зеркалов Д. В. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. / . – К.: Основа, 2014. – 364 с.
6. Пожарова О. В. Охорона праці: навчальний посібник / О. В. Пожарова. - Одеса, 2022. - 86 с.
7. П.С.Атаманчук, В.В. Мендерецький. Охорона праці в галузі. Навчальний посібник-К.:ЦУЛ, 2017. – 322 с.
8. Голінько В.І. Основи охорони праці: підручник / В.І. Голінько; М-во освіти і науки України; Нац. гірн. ун-т. – 2-ге вид. – Д.: НГУ, 2014. – 271 с.
9. Стищенко Т.Є., Пронюк Г.В., Сердюк Н.М., Хондак І.І. «Безпека життєдіяльності»: навч. посібник / Т.Є Стищенко, Г.В. Пронюк, Н.М. Сердюк, І.І. Хондак. – Харків: ХНУРЕ, 2018. – 336 с.
10. Худоба В. Екологія : навч.-метод. посіб. / Володимир Худоба, Юлія. Чикайло. – Львів : ЛДУФК, 2016. – 92 с.

Допоміжна

11. Грибан В.Г., Негодченко О.В. Навч. Пос. 2-ге вид. Охорона праці.: - К.: - ЦУЛ, 2019. – 280 с.

12. Кошель В.І. Основи охорони праці. навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів педагогічного напрямку / [Укладачі: В.І. Кошель, Г.П. Сав'юк, Б.С. Дзундза] – Івано-Франківськ: НАІР, 2020. – 182 с.

13. Кошель В.І. Сав'юк Г.П., Дзундза Б.С. Безпека життєдіяльності людини: Навч.метод. посібник - Івано-Франківськ: НАІР, 2013. – 182 с.

14. Маруненко І. М. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт / І. М. Маруненко, М. М. Шеремета, Г.І. Волковська, Г. В. Кобеньок. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. – 47 с.

15. Станіславчук О.В. Безпека життєдіяльності: практикум / О.В. Станіславчук, О.Б. Горностай, В.М. Маринич. – Львів: Сполом, 2016. – 183 с.

16. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці : підручник. 6-е вид. / За ред. М. П. Гандзюка. К. : Каравела, 2018. – 384 с.

17. Желібо Є.П. Безпека життєдіяльності : навч. посіб. / Є. П. Желібо, І. С. Сагайдак / Ун-т державної фіскальної служби України. Ірпінь, 2020. – 256 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. Кабінет Міністрів України. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>

2. Рада національної безпеки і оборони України. – Режим доступу: <http://www.rainbow.gov.ua/>

3. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/>

4. Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України. – Режим доступу: <https://dsns.gov.ua/>

5. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua>

6. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)». – Режим доступу: <http://www.nau.ua>

7. Екологія Право Людина [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://epl.org.ua>

8. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mepr.gov.ua>

9. Офіційний сайт Держпраці. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://dsp.gov.ua>

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ, ОХОРОНА ПРАЦІ ТА ЕКОЛОГІЯ»

Для денної форми здобуття освіти

Робочою програмою навчальної дисципліни передбачено вивчення 3-х розділів обсягом (кредитів ЄКТС):

- 1 розділ – 1,5 (45 год.);
- 2 розділ – 1,5 (45 год.);
- 3 розділ – 2,0 (60 год.).

Робочою програмою навчальної дисципліни передбачено застосування 3-х форм контролю знань студентів: поточного, тематичного, підсумкового.

1. Поточний контроль.

За кожним елементом розділу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни, обов'язкова певна форма поточного оцінювання знань. Такими формами можуть бути:

- усне опитування;
- письмова контрольна робота (відповіді на питання лекційного курсу, розв'язання задач, виконання певних розрахунків тощо);
- тестування знань студентів з певного розділу (теми) або з певних окремих питань лекційного курсу;
- виступ на семінарських заняттях (з рефератом, в дискусії);
- перевірка розв'язання завдань (задачи, окремі розрахунки) тощо.

Критеріями оцінки є:

при усних відповідях:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладання, культура мови;
- емоційність та переконаність;
- використання основної та допоміжної літератури;
- аналітичні міркування, вміння роботи порівняння, висновки.

при виконанні письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи.

На практичному/семінарському занятті оцінюються:

- усні відповіді студентів;
- участь в обговоренні дискусійних питань;
- участь у ділових, рольових іграх та їх обговоренні;
- аналіз ситуаційних завдань та вміння доведення власної думки;
- правильність розрахунків при визначенні певних показників, вирішенні ситуаційних завдань, задач;
- реферативні виступи, усні повідомлення тощо.

Оцінювання самостійної роботи студента.

Контроль самостійної роботи студентів здійснюється як під час аудиторних занять (на семінарах, практичних заняттях), так і у позааудиторний час.

Контроль самостійної роботи передбачає:

- визначення ступеня засвоєння матеріалу;
- визначення якості виконання завдань;
- своєчасне виконання і здача поточних завдань;
- оцінку знань, здобутих у результаті самостійної навчальної роботи.

2. Тематичний контроль.

Тематичний контроль є підсумком певного етапу вивчення навчальної дисципліни. Його мета – виявлення проміжних результатів засвоєння студентами змісту навчальної дисципліни.

Тематична оцінка визначається як середнє арифметичне набраних балів за поточну роботу при вивченні тем певного розділу.

3. Підсумковий контроль.

Вивчення трьох розділів навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності, охорона праці та екологія» завершується виконанням підсумкової контрольної роботи. Її мета – виявлення кінцевого результату засвоєння студентами змісту навчальної дисципліни. Критерії оцінювання знань студентів за підсумкову контрольну роботу наводиться у пояснювальній записці до пакета тестових завдань.

Оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності, охорона праці та екологія» як профільного предмета, вивчення якого передбачене освітньою програмою профільної середньої освіти для підготовки фахових молодших бакалаврів на основі базової загальної середньої освіти, здійснюється за 12-бальною шкалою (табл. 1), з подальшим переведенням семестрової оцінки в оцінку за національною шкалою «Відмінно», «Добре», «Задовільно», «Незадовільно» з визначенням рейтингу студента в балах за 100-бальною шкалою (табл. 2) та перенесенням підсумку у Відомість успішності з навчальної дисципліни.

Таблиця 1. Оцінювання навчальних знань студентів

Рівень досягнень	Бали	Критерії оцінювання знань студентів
I. Початковий	1 бал	Студент має уявлення з визначеної проблеми, за допомогою викладача може розпізнати окремі поняття навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності, охорона праці та екологія», що стосуються навчального матеріалу у межах програми навчальної дисципліни.
	2 бали	Студент намагається відтворити окремі поняття, за допомогою викладача або з використанням підручника володіє елементарними знаннями за програмою; обирає правильний варіант відповіді з двох запропонованих (на рівні «так – ні»).
	3 бали	Студент відтворює окремі поняття; з допомогою викладача або з використанням підручника фрагментарно визначає їхні ознаки; відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді; з допомогою викладача фрагментарно виконує практичні завдання без належного оформлення.
II. Середній	4 бали	Студент з допомогою викладача або з використанням підручника відтворює незначну частину навчального матеріалу у межах програми навчальної дисципліни, дає визначення окремих понять, у відповідях може допускати помилки; з допомогою викладача виконує практичні завдання з неповним їх оформленням.
	5 балів	Студент відтворює основний зміст навчального матеріалу у межах програми навчальної дисципліни, відповідаючи на запитання викладача; дає визначення окремих понять; наводить приклади, що ґрунтуються на матеріалі підручника; у відповідях може допускати помилки; з допомогою викладача виконує практичні завдання, частково оформляє їх.
	6 балів	Студент самостійно, але неповно відтворює навчальний матеріал у межах програми навчальної дисципліни; частково

		дотримується логіки його викладу; відповідає на окремі запитання; у цілому правильно вживає термінологію з дисципліни; у відповідях допускає помилки; розв'язує прості типові задачі з допомогою викладача; з допомогою викладача виконує практичні завдання, оформляє їх без висновків.
III. Достатній	7 балів	Студент самостійно і послідовно відтворює більшу частину навчального матеріалу у межах програми навчальної дисципліни; у відповідях на запитання допускає неточності; розв'язує прості типові задачі звертаючись за консультацією до викладача; виконує практичні завдання, звертаючись за консультацією до викладача, оформляє їх, робить неповні висновки.
	8 балів	Студент самостійно і послідовно відтворює навчальний матеріал у межах програми навчальної дисципліни; відповідає на поставлені запитання, допускаючи у відповідях неточності; дає порівняльну характеристику явищ та процесів; виправляє допущені помилки; розв'язує типові задачі користуючись алгоритмом; виконує практичні завдання, звертаючись за консультацією до викладача, оформляє їх, робить неповні висновки.
	9 балів	Студент вільно відтворює навчальний матеріал у межах програми навчальної дисципліни та відповідає на поставлені запитання, передбачені навчальною програмою; з допомогою викладача узагальнює, систематизує та встановлює причинно-наслідкові зв'язки; самостійно розв'язує типові задачі; виконує практичні завдання, оформляє їх, робить нечітко сформульовані висновки.
IV. Високий	10 балів	Студент системно та вільно відтворює навчальний матеріал у межах програми навчальної дисципліни та обґрунтовано відповідає на запитання, передбачені навчальною програмою; узагальнює, систематизує, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; використовує знання у нестандартних ситуаціях; самостійно розв'язує типові задачі у межах програми; робить чітко сформульовані та обґрунтовані висновки.
	11 балів	Студент логічно, усвідомлено оперує навчальним матеріалом у межах програми навчальної дисципліни; обґрунтовано відповідає на запитання; самостійно аналізує і розкриває сутність і функції фінансів; встановлює і обґрунтовує причинно-наслідкові зв'язки; аргументовано використовує знання у нестандартних ситуаціях; самостійно розв'язує задачі; ретельно виконує практичні завдання, оформляє їх, робить логічно побудовані та обґрунтовані висновки.
	12 балів	Студент виявляє системні, міцні та глибокі знання за програмою профільного предмета, може вести дискусію з конкретного питання; вільно розв'язує задачі різного рівня складності; вміє без помилок виконувати практичні завдання, передбачені програмою профільного предмета, робить логічно побудовані та аргументовані висновки, самостійно користується різними джерелами інформації; наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу.

Таблиця 2. Переведення оцінки за 12 бальною школою в оцінку за національною шкалою з визначенням рейтингу студента в балах

Оцінка за 12 бальною шкалою	Оцінка національна	Рейтинг студента, бали
12	Відмінно	100
11		96
10		93
9	Добре	89
8		84
7		79
6	Задовільно	73
5		69
4		64
3	Незадовільно	59
2		40
1		20